

Туреччина в міжвоєнний період (1918- 1938 р.р.)

ПРАПОР

ГЕРБ

Загальна характеристика

Туреччина (тур. *Türkiye*), офіційна назва **Турецька Республіка**.
Сучасна Туреччина, чиїм попередником була 600-літня Османська імперія, з'явилася на політичній карті світу після Першої світової війни.

Загальна характеристика

- Столиця – Анкара
- Площа - Загалом 783 562 км²
- Населення - 70 586 256 чол.
- Формування держави - з Османської Імперії 29 жовтня 1923 року
- Валюта – «Нова Турецька Ліра»

Розпад Османської Імперії

Османська імперія, спробувавши завоювати Кавказ під час першої світової війни, зазнала невдачі. Виявилася неспроможною вона і зупинити наступ військ Антанти в Месопотамії, Палестині та Сирії. Тому 30 жовтня 1918 р. країна капітулювала, підписавши з державами Антанти Мудроське перемир'я, умови якого були досить несприятливі для неї. Переможці не тільки розчленували Османську імперію, захопивши її колишні арабські володіння, а й залишили за собою право окупувати будь-яку частину турецької території. Армія була демобілізована, а військові арсенали передавалися військам Антанти.

Уряд султана Мехмеда IV Вахіддіна фактично став залежним від Антанти. За півроку Англія окупувала Південно-Східну Анатолію (Кілікію), а разом з Францією – Східну Фракію й зону чорноморських проток. У травні 1919 р. Греція висадила війська в Ізмірі, плануючи окупувати Західну Анатолію – один із найрозвинутіших економічних районів країни. У деяких районах Середземноморського узбережжя висадилися війська Італії. З кінця 1919 р. Франція значно розширила окуповану територію на південному сході Туреччини, ввівши війська у Кілікію. Загроза втрати незалежності викликала піднесення національного руху.

Політичний розвиток

Представницький комітет

У серпні-вересні 1919 р. в Ерзрумі і Сивасі був створений Представницький комітет товариств захисту прав під керівництвом Мустафи Кемалю. У січні 1920 р. кемалісти прийняли декларацію з вимогами відновити турецьку державу до якої мали б увійти Анатолія, Східна Фракія й зона проток та негайно вивести іноземні війська з цих територій. Проте у березні 1920 р. англійська військова адміністрація оголосила про окупацію Стамбула, який збройні сили Антанти фактично завоювали ще в листопаді 1918 р. Парламент було розігнано, багатьох його членів заарештовано. У відповідь М. Кемаль і його прихильники 23 квітня 1920 р. в Анкарі відкрили засідання Великих Національних зборів Туреччини.

Уряд

У травні 1920 р. Національні збори сформували уряд, який очолив Мустафа Кемаль. В країні утвердилось двовладдя: в Стамбулі перебував султанський уряд, а в Анкарі – кемалістський.

20 січня 1921 р. республіканці прийняли тимчасову конституцію, згідно з якою вища влада в Туреччині переходила до Великих Національних зборів. За підтримки радянської Росії, що надала військову та фінансову допомогу кемалістам, влітку 1920 р. республіканський уряд почав створювати власні збройні сили.

Мустафа Кемаль

1 листопада 1922 р. Великі Національні збори Туреччини ліквідували султанат, зберігши систему халіфату. Останній турецький султан Мехмед IV Вахіддін втік із країни. Халіфом було обрано принца Абдула Меджіда. У жовтні 1923 р. Туреччина була проголошена республікою, її першим президентом став Мустафа Кемаль. За Лозаннським договором (липень 1923 р.) Туреччина визнавалася європейськими країнами як незалежна держава.

Економіка

На політичній карті світу не стало Оттоманської імперії. Це означало, що Туреччина втратила близько 80 % території колишньої імперії. Її колоніальні володіння відійшли до Великобританії, Франції, Греції, Італії. За Севрським договором Туреччина втрачала монопольні права на Чорноморські протоки, які ставали відкритими для проходу військових кораблів і нечорноморських держав. Формально контроль над ними передавався міжнародній комісії, фактично ж переходив до країн Антанти. Вони ж мали здійснювати і контроль над економікою й фінансами Туреччини.

Соціальний та культурний розвиток

Конституція 1924 р. ліквідувала халіфат. У 1928 р. з конституції було вилучено положення про іслам як державну релігію, внаслідок чого Туреччина стала світською державою. Реформи, проведені під керівництвом Мустафи Кемаля Ататюрка (таке прізвище президент взяв собі у 1934 р., після видання закону про запровадження прізвищ), пожвавили економічне й громадське життя, створили передумови для швидшого розвитку промисловості й сільського господарства, національної культури й освіти, духовного життя нації.

Під час боротьби з іноземними окупантами духовний авторитет найвищого мусульманського духовенства було підірвано співпрацею з інтервентами, тому населення спокійно сприйняло повідомлення про висилку всіх членів родини халіфа за кордон, конфіскацію їх майна, ліквідацію міністерства у справах шаріату й від'єднання церкви від школи. Тоді ж відбулася адміністративна реформа. На основі виданих у 1923-1924 роках законів ВНЗТ 20 квітня 1924 р. прийняло конституцію Турецької республіки. Основний закон запроваджував низку особистих свобод, встановлював чітку структуру президентсько-парламентської форми правління й зберігав за ісламом привілей державної релігії.

Але висунуті уряду опозицією звинувачення в розпалюванні релігійного фанатизму дозволили кемалістам продовжити наступ на позиції релігії в турецькому суспільстві. У 1925 році уряд наказав закрити текке (монастирі дервішів), татюрбе (усипальниці), що часто ставали центрами релігійної пропаганди. Тоді ж заборонено носити фески й традиційний турецький одяг. Уряд в наказовому порядку змусив населення перейти на європейський одяг. У наступному році, з уведенням у дію цивільного кодексу, скасовано шаріатські суди, запроваджено цивільне діловодство, цивільний шлюб тощо. У 1928 р. з конституції було виключено пункт про іслам як державну релігію. З метою полегшення навчання письму та послаблення позицій духовенства у 1929 р. замість арабської абетки запроваджено латинську. У 1930 р. жінки отримали право брати

Дякую за
увагу